

EL TEATRE CATALÀ

A. JOARIZTI

Fot. Amadeo

ENRIC GIMÉNEZ

Primer folletí (primer i segon plects de 16 pàgines) de la
cel·lebrada comedia dramàtica en tres actes

L'ALOSA de l'eminent dramaturg
Ignasi Iglesias

ANY II • NÚM. 71
5 DE JULIOL DE 1913

20 CÈNTIMS

MOBLES REIG

TRANSFORMABLES

PASSEIG DE GRACIA, 27

FOTOGRAVAT
A. JOARIZTI.

SenC.

CASA
FUNDADA
EN
L'ANY 1876

PRIMERA
A ESPANYA

CONSELL DE CENT 289 y
UNIVERSITAT 19
BARCELONA

A. ARTS
IMPRESSOR

TREBALLS
BEN FETS
I A BON PREU

BALMES, 54
BARCELONA

EL TEATRE CATALÀ

REVISTA SETMANAL ILUSTRADA

: EXTENSA INFORMACIÓ GRÀFICA I LITERARIA DE L'ACTUALITAT TEATRAL CATALANA :

TEATRE CASTELLÀ

TEATRE EXTRANJER

20 PÀGINES DE TEXT

DE LES PRIMERES FIRMES DE CATALUNYA

32 PÀGINES DE FOLLETÍ

DE LES OBRES TEATRALS DE MÉS ÈXIT

PRESENTACIÓ ESPLÈNDIDA

PAPER COUXÉ :: NOMBROSOS GRAVATS :: TIRATGE EXCELENT

EL TEATRE CATALÀ es la millor revista que a Catalunya s'ha publicat dintre'l seu caràcter i condicions econòmiques

SURT ELS DISSABTES

NÚMERO CORRENT: 20 CÈNTIMS

Suscripció: Espanya, 3 pessetes trimestre - Extranjer, 9 francs semestre

Administració: PLAÇA DEL PI, 5, LLIBRERÍA

BARCELONA

EL TEATRE CATALÀ

ANY II

BARCELONA : 5 JULIOL 1913

NÚM. 71

CRÒNICA

LA SUBVENCIÓ DE L'AJUNTAMENT

II

Compás d'espera. — Recordant afirmacions fetes

ENCENENT un ciri a Santa Insistència, tornem avui a la palestra per a tractar de la ja famosa subvenció de l'Ajuntament que s'ha de concedir a les empreses de teatre català que's subjectin a unes anunciades bases que no coneixem ni per referencia.

L'haver passat una setmana sense parlar d'aquest assumpte interessantíssim i que ha de proporcionar-nos innumbrables temes de comentari, i no pas tots edificants, no volia pas dir que'ns consideressim ja satisfets amb lo que varem manifestar en aquestes planes, ara fa quinze dies.

Ens imposàrem un punt d'espera, per a que les nostres observacions fossin meditats per l'opinió, i, com no dir-ho?, perquè crèiem que les persones aludides en el nostre article ens orientarien, exposant-nos la veritat de lo que nosaltres solament senyalavem i amb caràcter de *vox populi*.

És llastimós haver de dir que hem esperat en và: no sabem fins a quin punt teníem el dret de creure que els senyors Enric Morera i Josep Pous i Pagès ens havien

de dir —no per la nostra bona cara, sinó per a coneixement general— lo que hi havia de cert en els rumors de que'ns ferem ressò, i en cas afirmatiu, il·lustrar-nos amb l'explicació dels seus propòsits, els quals, d'esser bons i viables, haurien estat objecte de la nostra més sol·lícita atenció.

Però els esmentants senyors han callat: esperavem llegir la seva rèplica en les planes d'alguna altra publicació, per si EL TEATRE CATALÀ els era poc; i no ens havem enterat de res més, fora dels consabuts rumors, cada dia més insistents, que d'un solt aparegut en *El Mundo*, de Madrid, en el que's deia que la subvenció es partiria entre els senyors Morera i Pous i Pagès.

Sempre ens havem manifestat partidaris de que'l Teatre Català sigui subvencionat; no per a protegir graciosament a persona determinada, amb lo qual no's compleix cap dels fins honestos que per a nosaltres té la subvenció, sinó per a ajudar a fer aquelles coses que l'esperit mercantil d'empresa no pot realitzar sinó es decanta a fer ruinós el negoci. No s'entendrà que defenssem el que les empreses amb finalitat especulativa mirin més cap a la *taquilla* que no pas a satisfer els nobles desigs d'arribar a una perfecció artística insuperable, però ens fem càrrec de la realitat de les coses i no podem exigir que un senyor particular, per patriota que sigui, esmersi els seus cabals, per a perdre'ls indefectiblement, en alardeigs de depurat gust.

Un empresari, posat a triar entre una obra que exigeixi gran decorat, trajos costosíssims, presentació complicada, i, per tant, grossos dispendis, i una altra de poques pretensions i exigencies, triarà aquesta darrera, i molt més si pot esser un èxit de galleria encara que artísticament sigui inferior an aquella. Podrem alabar els gestes verament estimables d'homes de gust com els

empresaris Mir i Graner que han perdut una considerable fortuna per a fer teatre amb dignitat, però no havem de voler que aquestes generoses iniciatives particulars esdevinguin sacrificis, tant més dolorosos, quan ni les més de les vegades s'han de tenir en compte pels més indicats en agrair-ho, ni les condicions especials de com fem teatre a Barcelona ho permeten: paguem poc, miserablement poc, les localitats, ens agrada variar, i el públic de teatre català no's renova lo suficient per a que poguem equiparar-lo amb altres espectacles.

Per això és just que vingui una Corporació i digui a l'empresari: defensa el teu negoci i armonitza-l amb la dignitat artística que'l teu comès necessita; però l'alt nom de Catalunya, la gloria del seu Teatre i la venturosa ufana de les nostres arts escèniques, exigeixen més de lo que tu pots fer; aquí tens aquests cabals, no perquè els ingressis com un benefici més, sinó per a que presentis esplèndidament les obres, amb aquella meravellosa propietat que ha de donar més relleu a les produccions dels nostres autors; no abandonis als grans mestres de l'escenografia catalana, i paga més als actors, i si com a fi d'aquest esforç et trobes que has perdut diners, quan altrament, fent les coses més modestes, d'estar per casa, sense lluiment, t'hauries defensat millor, pren el premi que la Ciutat t'otorga en compensació del teu desvetllament per l'Art Dramàtic en Catalunya i per a que't serveixi d'estímul en lo successiu.

Però tal com semblen presentar-se les coses, i sab Déu quant voldríem equivocar-nos, la subvenció present, l'anunciada per a fer glatir als que estàn a la que salta, esdevindrà un espectacle d'*aranya, estira cabells*, quan no una escena de la Cort de *Monipodio*.

No anirem a repetir els arguments de l'altre dia, però conseqüents amb la nostra deria, repetirem fins a esgargamellar-nos que no deu tenir subvenció qui *no entengui en Teatre, per haver demostrat la seva ineptitud en altres ocasions; qui no compti amb l'adhesió de l'immensa majoria dels nostres*

autors consagrats; qui no posi un capital, el triple, al menys, de la subvenció que demana; qui no's comprometí a una temporada de sis mesos, al menys, oferint un bon quadre de companyia, a l'ensem que varietat i novitat en l'espectacle.

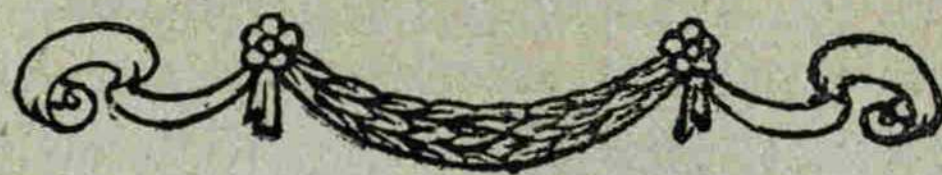
Es a dir, que'ls bellugadiços per l'esquer de la subvenció es quedin a casa i que'l Teatre Català no sigui objecte d'una altra vergonya, que superaria a totes les que fin ara ha sofertes.

Més val que estiguem un, dos o tres anys sense teatre català oficial, que no pas sofrir-lo amb desmèrit i desprestigi, i que diguin tots els interessats si són de la mateixa opinió.

I, sobre tot, que parlin els senyors Enric Morera i J. Pous i Pagès i que parlin també els senyors de l'Ajuntament que pensen subvencionar varies empreses de teatre català, quan ni *una* n'hi ha de constituïda.

Nosaltres, després d'aquestes aclaracions, que no pretenen dir res de nou, sinó solament afermar la nostra convicció i recordar arguments ja esmentats en anteriors ocasions, ens disposem, com anunciàrem, a empendre una forta campanya, tant per a conseguir que's jugui nèt i a la llum del sol en l'assumpte de la subvenció, com per a evitar que's malogri, amb una equivocada aplicació, la bona voluntat dels que pretenien protegir el Teatre Català, quan hi ha perill de que les coses vagin, sinó pel cantó de l'immoralitat —que no tot és podrit a Dinamarca, per sort de tots— al menys, per les dolentes passeres de lo que més sovint de lo que caldria es fa en la nostra terra, a la babalà i sense persistència: destruint avui lo que's començà ahir; deixant una feina a mig fer per recomençar-ne una altra, que també s'ha d'abandonar en un etern texir i desteixir que de vegades fa pensar si ja som prou aptes per a governar-nos sense tutela ni curaduria.

X.

LA MARGUERIDA XIRGU A BUENOS AIRES

A campanya que està realitzant a Buenos Aires l'eminent actriu Marguerida Xirgu és per demés falaguera. Èxit darrera èxit, la popular actriu s'ha imposat al públic de Buenos Aires.

Dolorós és per al Teatre Català tenir una actriu gloriosa que havent nascut d'ell vagi pel món sense recordar-se, o sense voler-se recordar, de les obres dels nostres autors, com si amb això volgués dir als públics forasters que les produccions que han enriquit la nostra literatura dramàtica no tenen consistència suficient per a portar-les com a repertori una actriu de les seves brillants facultats.

Ni aquelles obres que li han proporcionat els seus èxits més sorollosos, fa. I ella deü reconèixer el seu pecat, puix ha contestat amb evasives al patriòtic requeriment del corresponsal d'*El Poble Català*, senyor Vila Estruch, qui ha tingut amb ella una conversa, de la que copiem els següents troços, per demés eloqüents:

«Vaig fer-li avinent — parla de la Xirgu — la patriòtica tasca que podria portar amb ses victòries, representant obres dels mestres de l'art dramàtic, i amb certa amarguesa va dir-me que no en portava cap, essent tant sols una producció del venerable Angel Guimerà, mestres dels nostres mestres.

Ha donat *Zazá*, *El amigo Teddy* i *Nena Teruel*.

— Per què no podria representar *Sainet trist*, *La reina jove*, *El camí del Sol*, i tantes altres que han contribuït als seus més sorollosos triomfs artístics?

No va respondre a mes interrogacions i prosseguí la conversa, parlant, emocionada, de la seva «tournee» per sis mesos a través de les Repúbliques sudamericanes...

Era l'hora de sortir per a anar al teatre Odeón, i tot desitjant-li les glorioses jornades que ha obtingut a nostra terra, vaig demanar comiat, fent-li noves excitacions en remembrança de les sublimitats de nostra aimada Catalunya...

Hem subratllat un del paragrafs en el qual s'evidencia el desig de la Xirgu d'evadir una conversa en el sentit de donar explicacions en allò que faci referencia a la seva ingratitud...

No hem d'insistir sobre aquest punt, que a tant tristos comentaris ens portaria.

* * *

La Premsa argentina ha dit coses delicioses de Catalunya, el seu teatre i els seus actors, amb ocasió de l'actuació en aquelles terres, de la gentil Marguerida. Si les volguéssim recullir totes, ompliríem pàgines senceres. Ja'n recollirem algunes en el nostre número avant-passat. Vagi aquesta, que retallem de *La Razón*, de Montevideo:

«Margarita Xirgu, la actriz genial, que han cantado todos los poetas de Cataluña, para quien han soñado escribir dramas todos los dramaturgos que piensan rivalizar con Guimerá, llega confiada en el éxito...»

Lo subratllat, com es comprèn, ho subratllem nosaltres.

* * *

Ja hem dit al començar que l'èxit de la notable actriu ha estat per demés falaguer. Trencat el glaç del primer dia, en que la Premsa en general li discutí l'interpretació de *Magda*, els diaris de Buenos Aires han consagrat a la Xirgu com una actriu completa.

En l'impossibilitat de copiar tot l'embarllo de crítiques que tenim davant, anirem retallant-les per a donar una idea de l'acullida que ha tingut la distingida artista.

De *La Argentina*:

«*Zazá*, interpretada anoche por Margarita Xirgu, resultó anoche muy interesante, y en el rol protagonista tuvo la joven actriz ocasión de gran lucimiento. Ha desplegado la Xirgu en esta obra algunas de sus ponderables cualidades de actriz inteligente, y en la composición de su personaje puso un estimable sello personal que bastaría para dejar satisfecho a cualquier público exigente. En el primer acto la artista demostró una comprensión absoluta de su papel, trabajando con verdadero empeño para dar relieve a los perfiles de la heroína.»

De *La Prensa*:

«La Xirgu triunfó completamente en *L'Aigrette*. Su Susana Leblanc es una bella creación, a la cual, extremando el rigorismo, podría sólo tacharse de cierto dejo infantil, que no encuadra perfectamente con la índole y con la situación por que atraviesa ese personaje.

La falta de medida que notamos en *Magda*, anoche no la recibimos. Por el contrario, la Xirgu, en *L'Aigrette*, emplea, oportuna y eficazmente, todos los recursos, y esto sin recurrir a las exageraciones o excesos que dan siempre la sensación de lo artificioso y convencional.

Fué espontánea, natural; se entregó completamente al papel que interpretaba, y por eso con-

quistó en la escena final del primer acto, arrebató en el segundo y triunfó completamente al finalizar la obra, en su diálogo con Enrique, el que fué dicho con una gran sobriedad de gesto, voz y ademán, y, al mismo tiempo, con una fuerza de sugestión y con una feminidad realmente exquisita.

La Xirgu posee, en verdad, un hermoso temperamento de actriz y una escuela quizás no del todo definida, pero que resulta interesante para el estudio y el comentario.

En resumen: una hermosa interpretación y casi una revancha tomada por la Xirgu después de sus errores o inseguridades de las primeras veladas.»

De l'edició següent del mateix diari, parlant de l'interpretació de *Zazá*:

«La impresión que la Xirgu nos dejara después de su actuación en *L'Aigrette* subsistió y hasta podríamos decir fué plenamente confirmada en la velada de ayer.

No es ya posible dudar que estamos en presencia de una actriz digna de elogios. La Xirgu posee un temperamento de una ductilidad y vigor tales, que le permiten afrontar con éxito todas las situaciones. Quizás el exceso de juventud que hay en ella la lleva a exagerar a veces sus recursos y medios de expresión, a ser desmedida y exuberante, quebrando esa línea armónica que es indispensable en el arte escénico; pero todo esto debe sólo achacarse a su gran sinceridad y a que no posee aún esa malicia que es privativa de las actrices de larga carrera, y que sólo se adquiere después de muchos años de vida en las tablas.

La Xirgu ha hecho una *Zazá* que puede sufrir el parangón con otras interpretaciones que de la misma obra hemos visto en nuestros escenarios. Sinceridad, vigor, pasión, feminidad, todo lo que palpita y vibra en el alma atormentada de esa mujer, supo la Xirgu traducirlo eficazmente y desarrollando un juego escénico sobrio y desprovisto de efectismos torpes e inadecuados.

En el primer acto le faltó, quizás, un dejo de mayor audacia y atrevimiento, pero en el tercero y cuarto triunfó completamente, haciéndose acreedora a las manifestaciones con que el público acogió su labor.

Sería conveniente que la Xirgu tratara de no abusar de ciertos juegos de voz, que parecen ser costumbre en ella, pero que se tornan por momentos desagradables y monótonos.»

De *La Nación*:

«Margarita Xirgú es catalana, ha recitado en su idioma nativo desde los comienzos de su carrera hasta hoy, puede decirse, y da ahora sus primeros pasos en el teatro oficial de su país, hablando una lengua que, por muy nacional que sea, no es la familiar, tal vez la habitual de la actriz. Eso se nota en ésta, en su recitación un poquito embarazada, perezosa; pero, tratándose de una joven mujer de veinte y tres años, llena de entusiasmo y de amor por su carrera, es de suponer que esa ligera dificultad no ha de seguir siendo tal por largo tiempo. La señora Xirgú detalla luego con exceso, con demasiada prolijidad, y la consiguiente lentitud de su acción—aunque en ciertos momentos nos ha parecido notar que maneja la ironía con gracia y brillo—no se aviene con el género intermedio de comedia y drama que ahora cultiva, y que del brío y de la verba fácil saca sus mejores y más seguros efectos. Ese cambio, en el cuidado del gesto, en los variados matices de su voz rica en inflexiones, en la audacia

de ciertas actitudes, en la sombra de sus cabellos negros, en el brillo intenso de su mirada, en su tipo todo, nos ha parecido advertir facultades concurrentes al género trágico. Por aquí, o en la nota más opuesta—que los extremos se tocan—esperamos ver todavía a la señora Xirgú.»

De *Ultima Hora*:

«La interpretación dada anoche por la señora Xirgú a *Zazá*, puede decirse sin ambages ni restricciones, fué notable. Fué audaz ante el grave público del Odeón. La señora Xirgú dejóse arrastrar por su temperamento, y con su vehemencia española, dió a la heroína un cálido tono, que por su enorme sinceridad, pudo en algún momento parecer exagerado.

En el primer acto fué la verdad misma, la verdad psicológica, la verdad del pensamiento de la protagonista y se ofreció a la obra con la valiente fe de quien se presenta seguro de sí mismo.

En los actos segundo y tercero tuvo exceso de procedimientos amanerados, pero en el cuarto recuperó el terreno perdido y al terminar recibió una gran ovación. Anoche se puso de manifiesto el gran temperamento de la señora Xirgú.

Claro está que se podrían hacer muchas observaciones, pero hay que reconocer que la señora Xirgú tiene el mismo derecho que cualquier otro artista a interpretar un tipo.

¿Equivocado? No fué ayer, desde luego, su *Zaza* la tradicional, la consagrada por artistas del nombre de Teresa Mariani, pero dió fuertemente la sensación del tipo, que tal vez ganó en realidad cuanto perdió en línea exquisita.»

De *El Diario*:

«Anoche en *Zazá* la señora Xirgu tuvo aciertos de consideración. El primer acto fué hecho con extraordinario brío y sinceridad, con un absoluto abandono a lo que el papel pide, y en el cuarto volvió la señora Xirgu a tener acentos de verdad y gestos de incomparable eficacia. Su representación de *Zazá*, aún con cierto carácter fragmentario, es indiscutiblemente buena.

La señora Xirgu ha tenido y tiene, una excesiva honradez artística. Quizá la seguridad de su propio mérito es tan extrema, que la lleva a colocarse en desventajosas condiciones para la lucha. Es probable que si la señora Xirgu hubiera empezado su trabajo con estrenos, el público que hoy siente cariño por ella, sintiera entusiasmo. Pero está representando obras conocidísimas, algunas dadas en Buenos Aires por grandes artistas y en parte alguna es más cierta que en el teatro la frase que dice «el que da primero da dos veces.»

I ara prou per avui. A mida que l'espai ens ho permeti, anirem copiant el judici de la Prempsa americana sobre l'eminent Marguerida. Mentres tant, la felicitem sincerament pels seus triomfs.

DEL PERÍODE DE CONCEPCIÓ I EXECUCIÓ DE LA TETRAL·LOGIA

III ¹

RICARD Wagner arribà a Zurich l'any 1850 desterrat de Saxonia, de l'Alemanya sencera i de l'Àustria (a causa d'haver pres part en la revolució de Dresde en 1848) puix els prínceps alemanys s'havien

compromès a tenir per valederes, cadascú en son regne, les condemnes i sentències de tota mena pronunciades en els demés Estats contra les persones culpables d'haver-se unit als moviments revolucionaris.

Sens dubte Wagner no renuncià a l'esperança d'obtenir que la seva sentència de desterrament fos aixecada, i com es veu en la seva correspondència amb Liszt, que és un prodigi de força, tracta per diversos medis d'inclinar favorablement a les autoritats de les quals la seva sort depenia. Però per molt que fós la seva esperança, la realització devia ésser molt llunyana, i en efecte, transcorregueren més de deu anys abans de que Wagner pogués tornar a Alemanya. Durant molt temps es vegé obligat a viure en un país estranger aont no podia ni ocupar-se activament de la difusió de les seves primeres obres encara discutides amb violència, difícilment acollides i poc respectades pels teatres alemanys, ni quan una d'elles tenia la fortuna d'ésser representada en un d'aquests teatres, vigilar per sí mateix l'execució, cura estrema i necessària en l'època en que'l món sencer, les tradicions i l'estil dels cantants i dels directors d'orquestra, d'òpera estaven en contradicció absoluta amb la mena d'interpretació que exigien els drames wagnerians; estava, doncs, desterrat de la seva obra com de la seva patria.

Per altra part, era pobre, absolutament pobre, sense recursos: no podia contar per a subsistir sinó amb els drets d'autor molt

escassos i amb els subsidis casuals que li proporcionaven ara un, ara un altre dels seus admiradors o amics. Altres músics, trobant-se en la situació en que ell se trobava allavors, haurien tractat de sortir de tant penós estat donant lliçons o treient partit de llurs aptituds com a director d'orquestra. Però l'ofici de director d'orquestra regular, que Wagner havia exercit en altres temps en Magdeburg, Königsberg, Riga i Dresde, li inspiraven una aversió insuperable; son caràcter imperiós i fantàstic, la passió per sentir lliure son pensament i la seva vida, l'allunyaven de sotmetre's a la tasca de l'ensenyança. No obstant, devia suportar d'algunes vegades moltes pesades cargues: tenia a son costat, malgrat les dissensions que algunes vegades els havien separat, a la seva muller Minna Plauer, i a una filla natural d'aquesta, Natalia, que Minna feia passar per germana. En fi, Wagner era, com fou sempre, incapaç d'ordenar la seva existència segons sos medis. Tenia repentinament necessitats de despeses i de viatges: mudant sens parar de domicilis i procedint cada vegada a instal·lacions costoses, puix li agradava rodejar-se, per un gust una mica barbre, de colors vius i de teles atraïentes. Sortia per a fer excursions a les muntanyes de Suïça i als llacs d'Itàlia, o per a passar temporades a París i a Londres, que se li figuraven necessàries per a la salut de son esperit i per al lliure joc de les seves facultats creadores. Tornava després, i trobant en sa llar menesters apremiants, es preguntava en vè «per què havia gastat tant diner». Així, doncs, proscrit, pobre, incomprès, en lluita i revoltant-se enfront tot art de son temps, insegur de l'avenir i del present, abrumat de preocupacions, atormentat per la procura del pa quotidià, i tant miserable com pròdig, era Wagner durant els primer anys que visqué a Zuric.

I fou no obstant durant aquests anys que creà tot un món. Aquesta creació fou precedida per un llarg període de recolliment; durant aquest, son geni reuní els elements i les forces que devien servir-li per a la metamorfosi i complir la misteriosa elaboració d'ont devia sorgir vivent i armada l'obra

¹) Vegin-se els números 54 i 56 d'aquesta Revista.

d'art més grandiosa i nova que hagi pogut concebir l'esperit humà. Es possible que Wagner hagués començat a recollir-se i a meditar des de'l temps en que era director d'orquestra de la Cort a Dresde, després que acabà *Lohengrin* en 1846. Però les ocupacions de la seva funció oficial i l'interès creixent que anava prenent per la política eren tantes ocupacions que li impedien que son pensament es concentrés. Una vegada establert a Zurich, son art el compensà per complet. Però les seves concepcions eren encara fosques i confuses.

Estant a Dresde havia esboçat el poema d'un drama titolat *La mort de Sigfrid* (primer esquici de lo que fou més tard *El capvespre dels Deus*.) Però sentí que no podia escriure la música per aquest poema, que les seves idees sobre la forma musical, que devia esser l'exacta i completa expressió de la seva obra futura, no eren encara prou suficientment clares i precises. Però poc a poc, aquesta forma naixia i s'organitzava en son esperit. Per altra part es donava compte de que si la representació de les seves obres darreres, relativament molt properes a l'òpera habitual, trobava ja tantes dificultats, l'interpretació d'una obra tal com la sentia i tenia imaginada, d'una obra absolutament diferent de tot allò que s'havia vist, fóra impossible a no ser que'l públic o per lo menys la part més intel·ligent i més activa, estés sisquera una mica preparat per a comprendre-la. Es per això, per interessar, com diu «als seus amics en el problema que tenia que resoldre» i per a aclamar més profundament i definir més exactament les seves idees expressant-les, que composà i publicà en menys de dos anys una quantitat d'escrips teòrics, referents tots a la gran obra que planejava. Els principals d'aquests escrits foren: *Opera i drama*, *L'obra d'art del pervindre* i la *Comunicació als meus amics*. Produí també un gran nombre d'altres escrits menys importants, opuscles, follets, articles de revista i de diari, tots ells desbordant d'idees, de passió, de tumulte i de força. A mida que anava exterioritzant així la teoria, l'obra mateixa adquiria vida i for-

ma, fins que arribà el día en que devia veure la llum.

Liszt, sempre disposat a prestar serveis a son amic, havia obtingut de l'intendencia del teatre de Weimar la promesa de representar el drama *La mort de Sigfrid* una vegada acabat per Wagner. Però a Wagner se li ocorregué que aquesta *Mort de Sigfrid* era una conclusió, i volgué fer-la precedir per son pròleg natural. Concebí, doncs, el plan d'un *Jove Sigfrid* i proposà a l'intendencia de Weimar que's donés preferència an aquest últim drama sobre l'anterior. Gracies als bons oficis den Liszt, l'intendencia de Weimar acceptà la proposició i pagà a Wagner una forta suma per a que l'avancés.

Tot semblava arreglat, quan Wagner, perseguint cada vegada més profundament el pensament de la seva obra, es donà compte de que'l *Jove Sigfrid* no era prou per a expressar-la completa i que ella devia tenir més vasta extensió.

Immediatament adoptà son partit: es procurà el diner necessari per a retornar al teatre de Weimar l'avenç que li havia fet i escrigué a son amic Liszt per a explicar-li la raó que l'obligava a faltar per segona vegada a son compromís. Es aquesta la carta més sublim amb la qual Wagner exposa a son amic tot el vast plan de la *Tetralogia* i li anuncia que, malgrat la certesa que té, de que una obra tal no podrà esser representada sinó dintre de molt temps, si és que pot esser representada, està disposat a emprendre-la i a consagrar-s'hi per complet.

La contesta de Liszt no és menys bella; no sols no té una paraula de pena al veure decididament anulats els projectes més pràctics pels quals tant havia fet, sinó que amb una profunditat i una simpatia d'intel·ligencia admirables penetra al pensament de son amic, entreveu tota sa grandesa i bellesa futures i l'encoratja amb la radiació de son entusiasme, que té la clarividencia i certesa d'una profecia... Sots aquests magnífics presagis, *L'Anell dels Nibelung* comença a viure.

(Acabarà)

LLUIS SISQUELLA

TEATRE EXTRANGER

DE PARIS ESTANT

La Pisanelle i *Marie-Magdeleine* al Châtelet.
— *Marthe et Marie* i *Le Baptême* al Antoine.

Una nit que vegerem representar al Romea l'obra de D'Annunzio *La llantia de l'odi*, sentírem exclamar a una veineta nostra de butaques: «Es dolenta aquesta obra; no té res de natural, i ens deixa a la porta d'un misteri i d'un drama més absolut que'l que acabem de presenciar en tot el transcurs de la representació.» D'això deu fer uns cinc anys. L'altre dia, al sortir del Châtelet després de l'estrena de *La Pisanelle ou la mort parfumée*, del mateix autor, la nostra enfarfegada veineta, que durant la representació escoltà molt poc l'obra, va dir-nos: «Quina obra més insubstancial. El misteri es més gros quan baixa per darrera vegada el teló que quan puja per primera.» I és que les obres de D'Annunzio volen esser escoltades atentament, i viscudes en l'ambient ont les ha creades el poeta, ja que si, com ens han repetit sovint, per a comprendre Shakespeare és necessari esser un altre Shakespeare, per a comprendre D'Annunzio no és necessari esser un altre D'Annunzio, però sí comprendre'l i respirar, tot lo confosament amb ell possible, l'aire que'ls seus personatges i les seves obres respiren. Perquè D'Annunzio no és dels que opinen que'l poeta, a voltes, en l'escena té de deixar d'esser poeta, sinó que vol exposar intrínscament en les taules la seva fantasia d'artista, parlada a cops massa confusament pels que no's troben en el cas que hem previst, i quasi sempre rimada amb més o menys simetria, però guardant aquell enquadrament que algú ho conceptúa defecte per apartar-se de la evolució teatral, confonent llastimosament el seu teatre i la seva escola, però que, obstinats, no escolten a ningú i prediquen a tothom.

La Pisanelle, la darrera producció del notable dramaturg italià, escrita en francès amb una excel·lent perfecció, que demostra els seus sòlids coneixements d'aqueixa llengua, és una obra que enclou en sí tot un poema; que canta l'himne que'l seu autor volgué i despedeix la flaire que aqueix mateix va pensar donar-li; que, cloent en certs curts moments els ulls, hi veiem en tota ella una correcció i una harmonia dignes d'un bon precedent, i creadores d'un altre encara mellor; però la seva volada ha intentat esser tant alta, sobre tot en certs passatges, que, indubtablement, molts no la veuràn, i farà que hi hagin moltes enfarfegadores veinetes nostres que repetiràn l'impressió aquella que haurà servit de model.

Però D'Annunzio és d'un original puritanisme; si aixís com conten d'ell que en una seva estrena no volgué sortir a rebre els aplaudiments perquè representada l'obra no va agradar-li, aqueix dia ens asseguraren haver-lo vist entusiasmat aplaudir-se-la ell mateix, volent dir amb això que si an ell li agrada es preocu-

Gabriel D'Annunzio

parà ben poc de si ha convençut o no convençut an els demés.

L'argument, en síntesi, és el següent. El pròleg, com és natural, ens presenta la situació base del drama, i ens trobem a l'illa de Xipre, al palau del rei Huguenet, aont té lloc un banquet, i en el curs del qual s'explica una història dels amors de cert cavaller amb una estatua de pedra, que al contacte de l'anell matrimonial va animar-se, i visitava cada vetlla el seu amat, fent entre aqueixa i altres afermar en el jove rei el capritxo d'esposar una noia ben pobra, i refusant tots els casaments que la seva mare li proposa. Aixís ell espera a la Pisarella, a qui va trobar en cert vilatge venent el seu amor i a qui ell va fer entrega de l'anell nupcial.

La Pisarella, mentre els afers d'Estat fan curs, és guardada en un convent, aont l'oncle del rei Huguenet vol, abusant de la seva autoritat de condestable, gosar en braços d'aquella filla de la joia; però el seu reial nebot, que viu

no més que per la seva *primpcesa llunyana*, que ell l'anomena, la deslliura, d'una punyalada, dels seus braços luxuriosos.

Més la reina mare, que no pot admetre aquella aventurera per dona del seu fill, fa presentar-la a la seva vista, i després d'ubriagar-la i fer-la cansar, a copia de sol·licitar-li dances, aprofita el seu són per a donar-li, cubrint-la de flors, aquella mort parfumada de que'ns parla el títol de l'obra.

La nova producció fou presentada amb el màxim de les seves exigències, i si algú cop hi trobarem a faltar gust, hi trobarem a sobrar riquesa.

L'execució també excel·lent, i tenia d'esser-ho, després d'haver escullit els intèrprets d'entre tots els elencs artístics de la capital. Citem, no obstant, en primer lloc, merescudament obtingut, la senyoreta Ida Rubinstein i senyors Hervé i de Max.

— En el mateix teatre varen donar-hi deu representacions de *Marie Magdeleine*, original de M. Maurice Maeterlinck, qui glosa, com pot suposar-se pel títol, la vida que la Bíblia atribueix a Maria Magdalena. La literatura, una mica atrevida de llenguatge per l'assumpte de que's tracta, és correcta, i l'obra, dintre l'estret marc en que's troba, porta tots els atractius possibles.

La presentació i execució, suficient per a satisfer a un públic més exigent que no és el del Châtelet.

* *

En la sala del teatre Antoine, el teatre de l'Aurore va donar un petit nombre de representacions de *Marthe-Marie*, llegenda glosada per l'escriptor Edouard Dujardin, quals impressions han estat ben comentades entre'l públic *bourgeois* que va assistir-hi.

Marthe-Marie és una obra simbòlica i brillantment escrita. La literatura francesa pot estar contenta de poguer contar amb ella, més el teatre no pot admetre-la. L'autor ens ha volgut fer conèixer uns nous trucs que ressaltarien molt i foren dignes d'alabances en un altre assumpte que no el de *Marthe Marie*, en el qual no són res més que un notable empitjorament. Sota el simbolisme de l'acció és fàcil de trobar un grapat d'assumptes, els més característics de la vida humana, dels drames de cor i d'esperit que s'observen cada dia, però que acompanyats de lo que'ns diu que passava en aquelles remontades èpoques, és un defecte dels més visibles a un públic per modest que sigui, i que'ns porta a lo que s'ha gastat tant en el teatre, casualitat sobre casualitat, que no logren encara fer-la acabar sense un massa espès envolcallament de boires.

Mme. Blanche Dufréne ha interpretat amb una potencia meravellosa el difícil, per poc concret, paper de «Marie», admirablement acompanyada en el de «Marthe» per mademoiselle Blanche Jackson, i pels senyors Lugué-Pol, Menand i Hemery. M. Fontaine va plaurer-ns de manera sobressortint. Solament en el

senyor Tranont deploràrem la costum de sempre: no deixar mai de mirar al públic, defecte que molts cops no li permet ocupar-se del seu personatge.

— Tal com pronosticàrem, la boniqueta comedia *Le chevalier au masque* no s'ha emmotllat als desigs del públic de l'Antoine, qual empresa, després de provar sort amb la robusta obra de l'Ibsen *La maison de Poupée*, ha tingut de tornar a tantejar l'èxit de taquilla amb *Le baptême*, dels senyors Alfred Savoir i Nozières, obra en tres actes, que'ns remonta al temps de quan Judes era fadrí i sa mare festejava.

Es llàstima que un dels autors de *L'Épate* i d'altres obres ben acceptables s'hagi prestat a col·laborar en una obra com la que'ns ocupa, sense argument, interès, correcció escènica ni literaria. Però com que val més caure en gràcia que ser graciós, que diu l'adagi, l'estrena aqueixa ha obtingut dels *senyors clients* l'aprovaçió que ha de fer-la aguantar una bona temporada en el cartell.

— Prop de les trescentes representacions, *La Présidente* ha deixat l'*affiche*, essent substituïda per la represa de *Le million*, retirada a un nombre curt de representacions en la seva primera etapa, i de la qual no'n parlem perquè... no tenim temps per perdre i no la hem anat a veure.

— El teatre Bouffes Parisiens ha tancat la temporada amb *Le secret*, obra qual èxit prediguérem nosaltres, i serà la que obrirà la nova temporada pel Setembre.

— Desde el primer de Juliol al 30 d'Agost, la companyia de la Comédie Française actuarà en el teatre de l'Opera Comique, sense raó oficial, però segurament per a fer reformes en el seu propi colisseu.

— El teatre de Variétés ha obert la temporada d'istiu amb la represa de l'obra tant coneguda i tant representada *La dame de chez Maxim's*.

— Els actors en vaga comencen a preparar les seves *tournées*. Entre ells hi ha Mr. Félix Huguenet, que s'embarca per a la Amèrica del Sud, i Mr. Albert Brasseur, que pensa, entre altres llocs, visitar Barcelona.

BATLLIBOSCH

París, 29 Juny 1913

SCHUBERT

VALS

(PIANO)

Moderato.

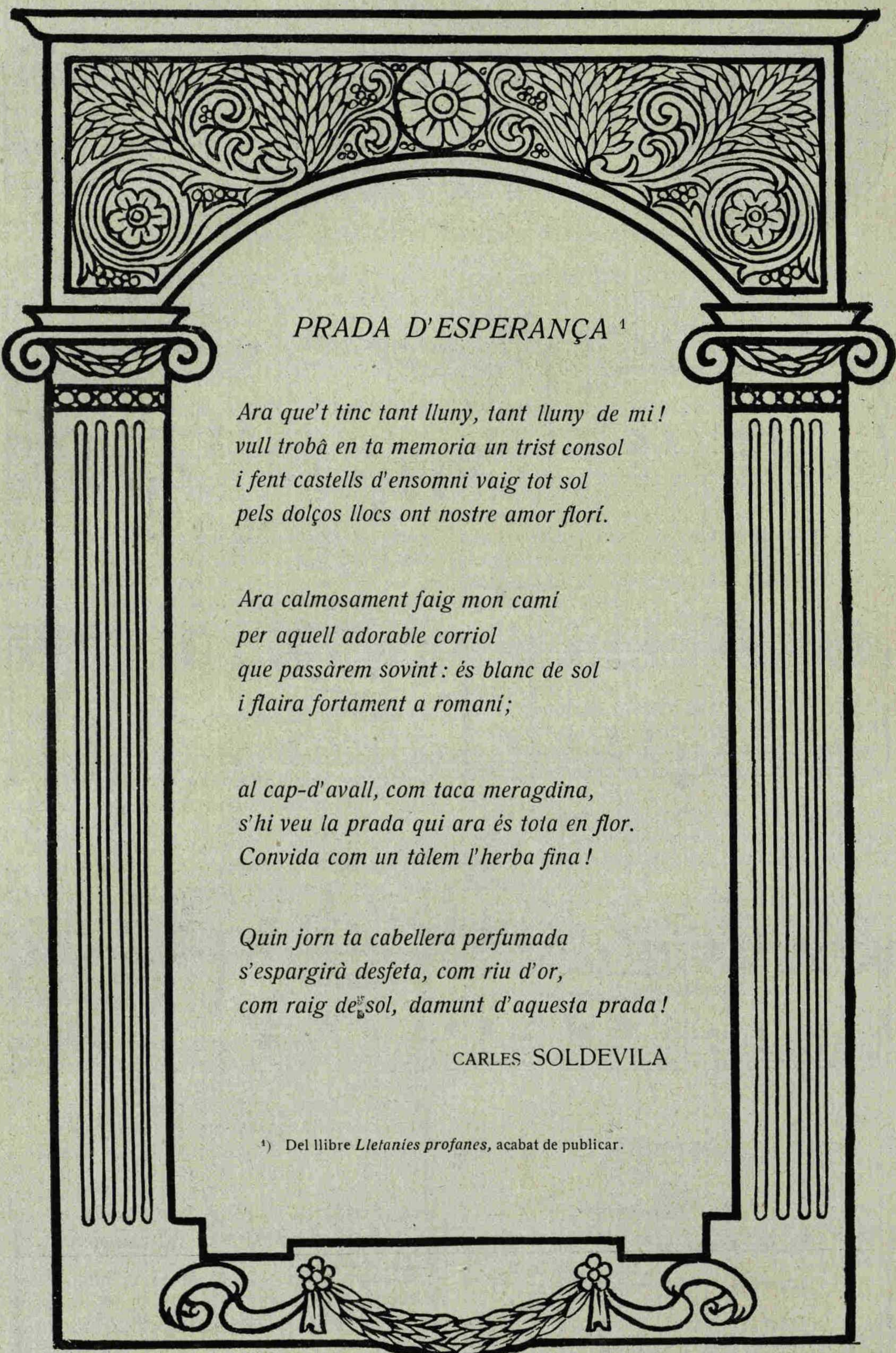
First system of the musical score, starting with a piano (*p*) dynamic marking. The music is in 3/4 time and features a melody in the right hand and a bass line in the left hand.

Second system of the musical score, featuring a repeat sign and a crescendo leading to a fortissimo (*sf*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic.

Third system of the musical score, featuring a first ending (I.) and a second ending (II.) marked with a repeat sign. The word "FINE." is written above the second ending. The dynamic is piano (*p*).

Fourth system of the musical score, featuring a repeat sign and a crescendo leading to a fortissimo (*sf*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic.

Fifth system of the musical score, featuring a repeat sign and a crescendo leading to a fortissimo (*sf*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic. The system ends with the instruction "D.C. al FINE."

PRADA D'ESPERANÇA ¹

*Ara que't tinc tant lluny, tant lluny de mi!
vull trobâ en ta memoria un trist consol
i fent castells d'ensomni vaig tot sol
pels dolços llocs ont nostre amor flori.*

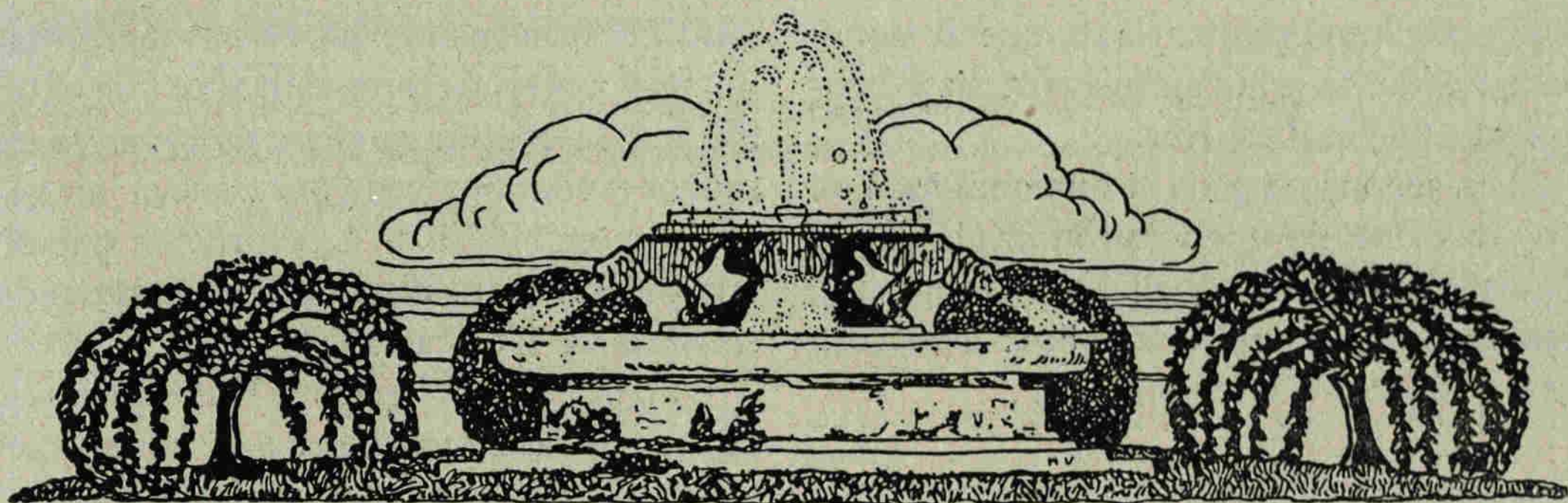
*Ara calmosament faig mon camí
per aquell adorable corriol
que passàrem sovint: és blanc de sol
i flaira fortament a romani;*

*al cap-d'avall, com taca meragdina,
s'hi veu la prada qui ara és tota en flor.
Convida com un tàlem l'herba fina!*

*Quin jorn ta cabellera perfumada
s'espargirà desfeta, com riu d'or,
com raig de sol, damunt d'aquesta prada!*

CARLES SOLDEVILA

¹) Del llibre *Lletanies profanes*, acabat de publicar.

LA RATA DINTRE DEL FORMATGE O L'ESPÍA DEL GENERAL PRIM

(1867-68)

N aquell temps el noranta nou per cent i pico dels espanyols ja no podien aguantar més. No podien!

I fins n'hi havia que se n'havien hagut d'anar fora d'Espanya. Fora d'Espanya!

En Sagasta, en Ruiz Zorrilla, l'Aguirre, l'Olózaga, en Castelar, en Pi i Margall, en Becerra, el general Pierrad, el general Baldrich, el general Lagunero i molts altres, eren a París.

El general Prim era a Londres.

L'home que a Espanya feia i desfeia era don Ramón Narváez, que si no tenia gens de talent, tenia en canvi molt caràcter i molt males intencions.

Nostre Senyor se'n va endur an en Narváez el dia 23 d'Abril de 1868. I conten les cròniques que'l capellà que'l va ajudar a bé a morir, li va exigir que perdonés a tots els seus enemics, i que don Ramón li va contestar:

— Ai, Pare, jo no'n tinc cap d'enemic, no me'n queda ni un: ja'ls he fet fusellar tots. —

Mort en Narváez, es va encarregar de continuar la seva obra en González Bravo. Va ésser el seu govern una segona edició, sense corretgir.

Per treure allò que hi havia, es treballava molt dintre d'Espanya, però es treballava molt més i molt millor a París, i sobre tot a Londres, perquè allí hi havia en Prim, que era el que comanava a tots

els que feien feina per a fer caure aquella situació.

Per lo tant, lo que més preocupava an en González Bravo era lo que'l general Prim pensava, lo que'l general Prim deia, i sobre tot lo que'l general Prim feia.

I per a saber lo que pensava, lo que deia i lo que feia, varen sortir de Madrid emisaris pagats a pes d'or.

I tanta feina va fer un d'aqueats emisaris que, amb molt males arts, va poder conseguir que algunes de les cartes que'l general Prim rebia, passessin del seu poder al d'en González Bravo.

Com que de conspiradors n'hi havia per tot arreu i fins a la vora i tot del president del Consell de Ministres, un personatge lliberal, dels més lliberals que, per fortuna, encara viu, i que allavors era a Madrid, quan va tenir noticia de lo que passava, va enviar a Londres un amic de confiança, a qui en Prim va contestar que sabia molt bé qui eren i lo que eren tots els que entraven a casa seva, que ademés ell destruia totes les cartes de compromís desseguida d'haverles llegit, i que per lo tant era absolutament impossible lo de la sustracció.

Però tant bona manya es va donar el personatge lliberal que vivia a Madrid, que'n va poder arreplegar una de les cartes robades al general Prim; i quan la va tenir va fer tornar a Londres al mateix emisari de confiança, que va fer el viatge boig d'alegría, primerament perquè prestava un gran servei a la Revolució, i en segon lloc perquè la primera vegada en

Prim, malhumorat per l'avís que li donaven, no l'havia rebut amb la cortesia y amabilitat que era d'esperar.

A la segona vegada sí que amb tot i el sotrac tremendo que va produir al general la vista de la carta robada, el va rebre amb tanta cordialitat, que'l va obligar a quedar-se a casa seva a viure amb ell.

*
* *

Tres o quatre dies va permanèixer el general amb el neguit que és de suposar, no podent atinar de quina manera la carta que ell creia haver tirat al foc, podia haver anat a parar a les mans d'en González Bravo.

Però rumiant rumiant, s'ho va poder explicar. Ja era veritat que ell totes les cartes de compromís las tirava a l'escalfa-panxes, però com que'l fogó era per a carbó de cok, resultava que moltes d'aquestes cartes, que'l general des de'l seu silló, després d'emmatxucar-les les llençava, algunes vegades anaven a sota del fogó.

Ara faltava descobrir qui era el traïdor que d'allí les hi robava. No més sabia de cert que no podia esser cap dels seus criats, perquè ja estava ben segur de que tots ells fins la seva vida haurien donat si hagués convingut.

Havia d'esser per força alguna de les persones entrants a casa seva. Va fer una llista una pila de vegades, sense poder pecar en cap de les persones que'l visitaven.

Neguitós, frenètic i quasi desesperat, va decidir experimentar a tothom sense exceptuar a ningú.

I tal dit, tal fet.

De un a un, amb qualsevol pretext, feia entrar en el seu despatx a totes les seves visites; mentres durava la conversa se presentava un criat del general amb tres o quatre cartes (simulades, per suposat). Després de llegir-les (*amb permís del visitant*) les tirava a lloc. Després, també amb permís del visitant, sortia del despatx amb qualsevol excusa, i quan veia que les cartes emmatxucades eren en el seu lloc, do-

nava per termenada l'entrevista i feia entrar un altre amic, i després a un altre i un altre, fins que a l'últim va caure en la ratera un senyor d'edat que cada dia visitava al general un cop o dos, a recordar-li que de tant lliberal i tant disposat a tota classe de sacrificis no n'hi havia cap més.

L'indignació del general Prim va esser tal, que amb l'intent d'escanyar a l'espia, el va agafar pel coll; però no va tirar endavant desarmat pels xeixanta anys del delinqüent que, plorant i de genolls, va dir al general:

— Sí, senyor; sí, jo soc un miserable, un traïdor que ha abusat de vostè villanament. Per a mantenir a la meua nombrosa família vaig haver d'acceptar del govern espanyol el càrrec que desempenyo. Mati'm, ja'm pot matar, perquè ho mereixo.

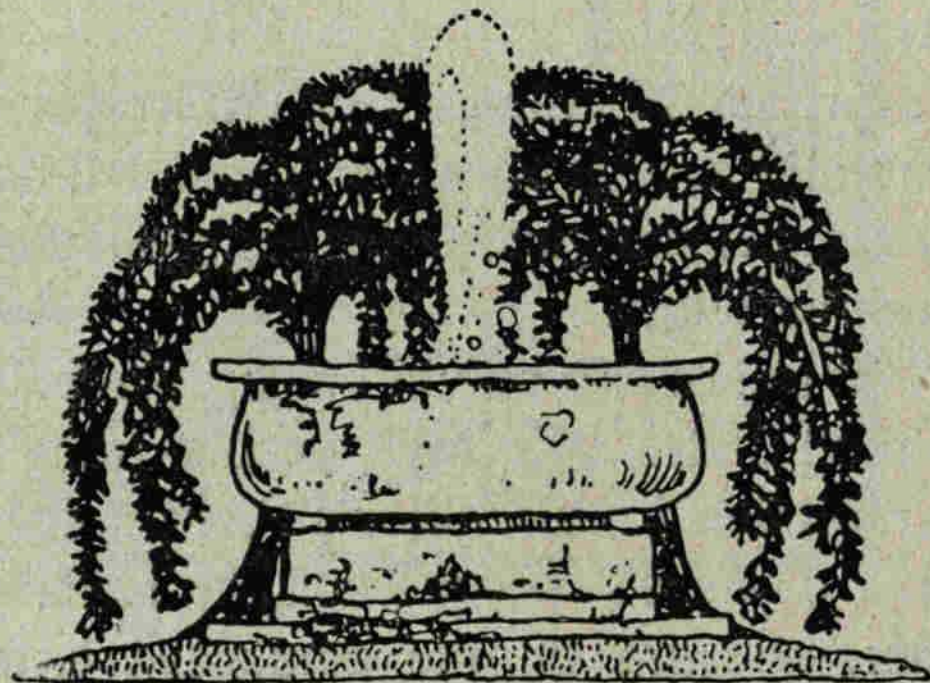
— De matar-lo, ja'l mataré, però no pas avui. Vostè seguirà cobrant del Govern espanyol, però'm seguirà a mi. Comunicarà al Govern tot lo que jo li digui i absolutament res més.

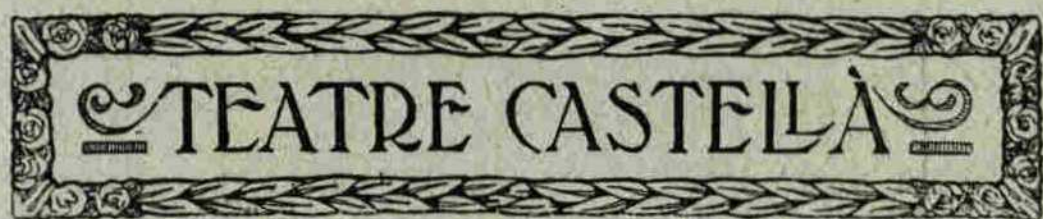
I aixís va succeir.

I en González Bravo es tornava tarumba perquè no podia ni somniar que aquell agent tant *espavilat* i tant *fidel* li fes a saber que en Prim era a Londres, quan n'era fòra; i que no era a Londres quan conspirava allí de valent. Es a dir, que des de allavores l'espia en comptes de servir al *cuiner*, va servir al *gall*.

I això va fer que, completament despistat el Govern, en Prim pogués sortir de Londres, arribar a Càdiz i allí fer-hi el seu fet.

ALBERT LLANAS

BARCELONA

Novitats. — En les albors del Teatre Argentí, un autor s'ha destacat fermament, encara que sense dissimular l'influència que sobre ell han exercit els escriptors espanyols amb llurs produccions, privatives avui en tots els teatres americans, i sobremanera en els de les repúbliques del Sud; és aquest autor l'Enric García Velloso, una obra del qual, *Fruta picada*, ens ha ofert l'excel·lent companyia del teatre de la Comedia, de Madrid.

Les comedies dels germans Alvarez Quintero, que tant plauen al públic argentí, han influït visiblement, més que cap altra, en l'esperit del senyor García Velloso, però això no vol dir pas que'l distingit escriptor americà no dongui proves d'un perfecte temperament de comediògraf que pot impulsar fermament l'iniciació del teatre del seu país.

Lo més remarcable de *Fruta picada* és la traça amb que l'obra ha estat bastida. El seu autor demostra tenir un coneixement tant absolut del *mètode de construcció*, que fa veritables proeses en situacions que amb tot i ser previstes sorprenen i impressionen al públic. Es veu que'n coneix la psicologia del públic, i no li regateja concessions, més les sab velar amb esquisit tacte i adornar-les de tant ardida manera, que no dona lloc a menysprear-les.

En el dibuix de les figures hi predomina també, en general, un gran acert. La de «Guillermo», el protagonista, que interpreta amb lloable sobrietat el senyor González, és la més ben apuntada de totes. Molt justa també la de un anglès, de la qual fa una creació inoblidable el senyor Romea. En canvi palideja i es fa incompreensible en molts moments la de «Manuel».

L'obra està escrita amb gran correcció i en el caient del llenguatge argentí.

En la representació, a més dels aludits i entre altres quals noms no recordem, s'hi distingiren la senyora Alba, les senyoretes Pérez de Vargas, Palou — substituïda després per la senyoreta Riquelme — i Carbone i els senyors Zorrilla, Asquerino i Bonafè.

La presentació força acurada.

* * *

Acceptem tots els genres teatrals, per inferiors que siguin, sempre que per endavant un criteri artístic hagi engendrat el pensament de l'obra que s'ofereix al públic. Dintre allò més estafalari, en la producció més arbitrària que concebir-se pugui, en el melodrama més efectista i en la farsa més agafada pels cabells, un escriptor honrat pot vessar-hi unes gotes de sentiment artístic que'l públic agraeix sempre, fins el més abigarrat.

Tots els genres foren així acceptables i de tots podria treure's partit per a educar estèticament el gust de l'espectador, més quan l'autor ha perdut la noció del sentit enlairat que ha d'infondre en lo que's disposa a escriure, lo que faci serà de tot punt inacceptable.

Ens feiem aquestes reflexions veient com transcorria dimars passat la representació de una titulada comedia, de nom *La pobre niña*, escrita per don Carles Arniches amb una meravellosa despreocupació i una mala voluntat encara més meravellosa.

Veieu, per peces menudes, l'*argument* de *La pobre niña*. Un solter revellit fa una juguesca amb els companys del casino: ell, en un plaç determinat es farà seva una noia candorosa, de la qual es parla en tot el poble. Per a donar lloc a la primera entrevista, el secretari particular del nou Don Joan, — ens descuidavem de dir que aquest és un polític significat de la població — porta a la noia i a la seva mare a casa de «Silvio», el polític, amb falses promeses de que influirà que's resolgui favorablement un assumpte que elles tenen i per a la bona solució del qual són de gran eficàcia les influències. La noia es presenta tímida, humil, devota, plena de candor i senzillesa. Un seminarista, nevot de «Silvio» se n'enamora, i ella amb magarrufes de gata fa veure que també sent per ell simpaties. En frases dites apart l'autor ens explica que allò és un engany i la noia es perd de llesta. Després ve la conquesta de «Silvio» i una visita an aquest de la noia sola. L'escàndol del poble a l'enterar-se d'aquesta visita obliga a tancar la noia. Un seu germà vol venjar l'ofensa i vol matar al que ha promès seduir a «Aurora». Una nit, aquesta, burlant la vigilància, acompanyada del secretari de «Silvio», qui rondava la casa per a fer-li a mans una carta del galàn, se presenta al domicili d'aquest, dient que ho fa per avisar-lo de que'l seu germà vol matar-lo l'endemà matí. En aquest punt truquen a la porta. Es la mare que ve, acompanyada del seu fill i d'un antic amic de «Silvio», reclamant la filla, qui s'ha amagat. El galàn nega que la noia es trobi a casa seva. Es fa escàndol, ve l'autoritat i «Silvio» treu a tothom violentament del seu costat.

Han passat dies. «Aurora» i la seva família han anat a viure a fóra, en una propietat de «Silvio», que aquest els ha cedit per a que puguin fugir del dir de la gent mentre se solventa la qüestió existent entre ells, la qual acaba pagant «Silvio» deu mil duros, quantitat amb que s'estipula el suposat deshonor d'«Aurora». El seminarista ha penjat els hàbits a la figuera, perquè creu que la *pobre niña* l'estima an ell; li fa creure així el germà d'aquesta contestant les cartes en lloc d'ella, en les quals li dona confiances i li prega que gratifiqui al portador, gratificacions que ell s'embutxaca.

Tot se descobreix, cap al final de la comedia (!). Mare i filla són dues males cuques que han tramada la farsa per a explotar la candidesa de «Silvio», d'acord amb el secretari

d'aquest. I quan s'entreguen als comentaris del triomf, cau — gracies a Déu! — la cortina.

Es aquesta obra de lo més revoltador que hem vist damunt un escenari. No ja per lo que en ella es diu i per la poca-solta dels xistos amb que l'Arniches ha *adornat* el diàleg, sinó per lo que en ella hi passa i pel concepte moral que tenim d'aquella gent que acciona davant nostre, a mida que passen els fets.

No comprenem com un home pot sentir desigs de presentar-nos, per a fer-nos riure, gent sense cap mena de sentiment ni generositat, tot un munt de malvats que viuen falsant lo més sagrat. *La pobre niña* és una obra de xulaperia que l'autor ha vestit de senyors, amb gracia i enginy tavernaris, gracia de ventositat fètida i d'erupte pestilent.

Teatralment... Teatralment, si fessim omisió del nostre criteri artístic i volguessim judicar-la únicament com a *producció escènica* a seques, trobaríem que *La pobre niña* es una obra desequilibrada, ensopida. Escenes llarguíssimes hi ha, en les quals no passa lo més mínim; personatges que surten no més per a justificar un acudit que quan arriba, de tant sospitat ja no fa gracia...

Sortosament el nostre públic és major d'edat i no's deixa enganyar. El dia de l'estrena de *La pobre niña* apenes rigué i alguns dels seus acudits foren rebuts amb expressives demostracions de fàstic. La cara dels actors al saludar a la *claque* al final dels actes denotava el seu convenciment de lo avorrits que deixaven als espectadors. Pobre Teatre Espanyol!

Lo mateix que si volguessin els comedians fer pública demostració de la irresponsabilitat que tenien en lo que feien i de que ho feien a disgust, ha estat aquesta l'obra en la qual més fluixos d'interpretació han estat els estimables actors de la companyia del teatre de la Comedia.

*
* *
*

Dijous passat va estrenar-se *La redacció*, sàinet del senyor Ramos Martín, del qual parlarem en el número pròxim.

MÚSICA

Teatre del Bosc
Albertina Cassani

L'empresari de la companyia d'òpera que actua en el teatre del Bosc, ha tingut un gran acert contractant a la notable soprano lleugera senyoreta Albertina Cassani, la qual ha portat al públic de sorpresa en sorpresa pels seus mèrits excepcionals.

Amb *Rigoletto*, feu son debut la senyoreta Cassani, interpretant una «Gilda» excel·lent! posseeix una veu d'una dolçor i frescor encisadores que emet amb molta seguretat, i hermosos aguts, els quals posà de relleu en el segon acte de la susdita obra. Lo demés de l'òpera fou cantat per la senyoreta Cassani amb la justesa d'una artista distingida, deixant el públic molt satisfet.

El baríton senyor Rebollo, el tenor senyor Romagnoli i el baix senyor Brieschi, discrets; els chors, regulars, essent l'orquestra ben dirigida pel mestre Baratta.

*
* *
*

El diumenge, a la vetlla, cantà la senyoreta Cassani *Lucia*, i, com era de preveure, s'aplegà nombrosíssim públic per a delectar-se oint la notable cantatriu.

Tota la partitura de Donizetti fou dita per la celebrada diva acertadament, rebent una esclatant ovació en l'escena de la follia, en la qual digué frases que la col·loquen entre les artistes excel·lents.

Sabut és de tots que *Lucia* és una obra ont són a dolls les dificultats per a una tiple lleugera, la qual ha de posseir domini perfecte dels *trinos*, *fermatas* i *picados*; la senyoreta Cassani brodà acertadament alguns fragments, però, en general, estigué millor en *Rigoletto*. No obstant, reconeixem en dita cantatriu qualitats artístiques per a cantar en teatres d'una major categoria que'l del Bosc.

Es digne de tota lloança i està d'enhorabona l'empresari senyor Mestres per tant valiosa adquisició, puix el sol nom de la Cassani és prou garantia per a omplenar el seu teatre.

Respecte als demés artistes, l'interpretació sols sigué regular.

ORPHEUS

TEATRE CATALÀ

BARCELONA

SOCIETATS PARTICULARS

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE II.—Diumenge, dia 29, se posà en escena el drama den Pitarra *La dida*, i s'estrenà la comedia en un acte, de Jaume Martí Marull, *L'hostal de les roses*. Poc podem dir de l'obra, sinó que és escrita sense pretensions i amb molt bona voluntat, i que'l públic va premiar-la amb aplaudiments.

Ambdúes obres foren presentades amb molta cura per les senyores Alentorn, Vidal i senyoreta Duràn, i els senyors Viñalunga, Daví, Boquet, Valls i Fàbregas.

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE III.—Diumenge passat s'estrenà un drama titulat *El pop*. No és més que un assaig d'un aficionat.

JOVENTUT CATALANA.—Baix la direcció de don Ferràn Ferga s'hi representà diumenge passat la xamosa comedia de l'Iglesias, *Girasol*. L'obra fou molt ben representada per les senyorettes Virgili i Esplugues i els senyors Forga, Clapera i Vera, que interpretaren llurs papers amb gust i acert.

DE FORA

Caldas de Montbuy : CASINO CALDENSE.—L'agrupació d'aficionats d'aquesta societat posà en escena, en el dia de Sant Pere, la comedia *Les mitges de la Paula*, fent-se un bon tip de riure la concurrència que hi assistí.

AVENÇ N. R.—També en aquesta societat se posà en escena, a càrrec de l'agrupació d'aficionats Grup Artístic Calderí, les obres *El místic* i *El curander nou*, en les quals hi prengueren part la senyora Artigas i senyoreta Milà, i altre qual nom ara no recordem.

La concurrència, que omplenava el saló, sortí fortament satisfeta.

Cornudella : TEATRE ÍNTIM.—En la vetlla de Sant Pere va representar-se la joguina *Els grills de les ceves*, a càrrec dels senyors García, Abella, Aragonés, Aleu, Espallargas i Viñes, donant-hi una agradable interpretació.

Granollers : CASINO.—El passat dissabte, a la nit, la companyia den Pous i Pagès, que encapçalen l'Emilia Baró i en Carles Capdevila, donaren a conèixer la comedia del primer *Senyora avia vol marit*.

Inútil dir que la justesa i bona interpretació estava a l'alçaria de la fama de la companyia.

Manresa : JOVENTUT CARLISTA.—Les obres *Incapacitat*, *¡Vaga!* i *Els deixebles de Sherlock-Holmes* foren interpretades amb molta cura i escurpulositat, lluint-se de debò en totes elles els aplaudits aficionats senyors Farreras, García, Suaña, Algué, Punti i Vives (A.)

Pont de Vilumara : CASINO NOU.—Un grupu d'aficionats de Manresa, dirigit per en Marc Miravittlas, representà amb molta cura les obretes *Un gendre de l'altre món*, *La mala madrastra* i *El pagès de l'olla*, rebent merescuts aplaudiments tots els intèrprets, i en especial els senyors Miravittlas, Suàrez i Busquets, que feren la delícia del nombrós i escullit auditori.

Pels mateixos aficionats, dintre poc, s'hi estrenarà el famós drama *En Pòlvora*.

Reus : CENTRE DE LECTURA.—Acabats els treballs de renovació de la taulada del teatre d'aquesta societat, va representar-se el passat diumenge, festa de Sant Pere, per un estol d'aficionats, entre els quals figuraven en primer lloc els senyors A. Cubells, E. Alexandre, J. López, J. M.ª Sans i les actrius Marta Vallespí, M. Miró i E. Novials, el drama *Els vells*.

L'obra de l'Iglesias obtingué una interpretació magistral. El senyor Alexandre, estigué a alçaria envejable; la senyora Vallespí, molt justa, aixís com les senyores Miró i Novials, i els senyors Cubells, Sans i López.

Els demés, senyors Bartolí, Manresa, Boque, Brunet, Aguadé, Marrasé, Borràs, Cervera i Sardà, tots molt bé.

El públic, que era nombrós, aplaudí amb entusiasme l'admirable treball de tots, que tingueren de presentar-se moltes vegades al palc escènic.

Per fi de festa posaren la comedia *Un cop d'Estat*, molt ben interpretada per tots els que hi prengueren part, i d'una manera especial la senyora Vallespí.

CENTRE I JOVENTUT TRADICIONALISTA.—El dia de Sant Pere, la secció d'aficionats, dirigida per en Manel Ferràn, posà en escena el drama *El retorn del Hereuhet*, que sigué molt ben dessempeñat pels senyors Jansà, Busquets i Ferràn (J.), que foren molt ben secundats pels senyors Fort, Odena, Serramià, Espasa i Bert.

La concurrència, molt nombrosa.

La direcció, bona.

PATRONAT DE L'OBRER.—A benefici de la secció excursionista de la societat, el mateix dia, a la nit, va posar-se en escena l'obra bíblica, original den Salvador Llanas, *La festa de les sorts*.

Se distingiren molt els senyors Roig, González, Baget, Vilaró, Viscarrués, Miró, Fargas, Cort, Nogués, Andreu, Montserrat, Cerveró, Salvadó i Vendrell.

L'obra fou posada amb tota propietat i molt ben dirigida pel senyor Lluís Ribé.

Ripollet : SOCIETAT «TALIA VALLENSE».—Darrerament s'han representat, després de dos drames castellans, les obres *El naufrag*, monòlec dramàtic, dessempeñat amb molt bon acert pel jove Llobet, i *Un troç d'home*, executat per la senyoreta Sasach, l'actor de caràcter S. J. A. Tabuenca i els joves Labori, Pagès i Morral.

— La molt aplaudida agrupació Aliança ha po-

sat en escena les sarsueles *Primer jo...* i *Setze jutges* amb bastant acert.

En la primera el senyor Gorina encarnà el paper de «Pepet» amb bon gust, tenint moments feliços. La senyoreta Sasachs i el senyor Gorgs, molt bé.

En la segona tots els que hi prengueren part, que foren la senyoreta Sasachs i els joves Gispert, Gorgs, Llobet (C.), Arús, Ferrés, Bolvena i Gorina, donaren força relleu a l'obra. El senyor Llobet (C.) per cantar no serveix.

En els intermedis cantà el chor Aliança i el notable tenor Vinart junt amb la senyoreta Sasachs; ademés també cantaren ambdós el duo de *La princesa del dollar*, que'ls hi valgué aixordadors aplaudiments.

Després, els joves Gorina i Arús varen cantar el duo d'*El municipi del mar*, que feu riure molt a la nombrosa concurrència.

Sant Feliu del Llobregat: CASINO. — La companyia Goula-Parreño diumenge passat va representar el drama den Pitarra *L'hereuet* i la peça *Els tres toms*.

Molt bé tots els executants, sobre tot, el veterà Goula, que *cada dia és més jove*, i les senyores Parreño i Nogués i els senyors Llano, Mercader, etc.

Sitges: EL PRAT. — La companyia que comanda el primer actor Enric Casals, en la que hi consta com a primera actriu la Marta Cazorla, ha representat per les festes de Sant Joan la traducció *La verge boja*, i per Sant Pere la comedia den Coca *Gent d'ara*, i la traducció *Tristos amors*.

El treball desplegat per aquesta companyia fou justament aplaudit, en especial la labor del senyor Casals i de la senyoreta Cazorla.

□ □ □

ELS ARTISTES DEL PERVINDRE

===== TOMÁS AYMAT =====

Estudiós jove que, pensionat per la Diputació provincial de Barcelona, sortirà dintre pocs dies cap a diverses ciutats estrangeres aont estudiarà la pintura escenogràfica Fot. Renom

NOTICIES

S'ha separat de la companyia del teatre de la Comedia, de Madrid, la celebrada actriu María Palou.

Darrerament, i en importants papers, com el de *Fruta picada*, la Palou ha estat dignament substituïda per la senyoreta Riquelme.

—♦—

Es parla amb insistència d'una pròxima temporada lírica catalana en un dels teatres de la nostra ciutat, que podria molt ben esser el Tívoli.

Sembla que els treballs preparatoris donen els resultats que desitgen els organitzadors i que aviat es podran dir títols d'obres amb les quals es compta i noms d'actors que formaran la companyia.

En el número pròxim tal volta ja podrem donar detalls i puntualitzar aquesta noticia.

—♦—

AVIAT sortirà per a diverses poblacions estrangeres, comissionat per la Junta del nostre Gran Teatre del Liceu, l'eminent escenògraf Oleguer Junyent, qui va a fer estudis per a la reforma de l'escenari del nostre primer teatre.

—♦—

L'Enric Giménez i l'Elvira Fremont han format una notable companyia de declamació, que, dirigida pel primer, es proposa realitzar *tournées* pels principals teatres de Catalunya.

Les obres de repertori que porten són les següents: *Senyora avia vol marit*, *Misteri de dolor*, *Pobre Berta!*, *Epitalami*, *El misteriós Jimmy Samson*, *El detective Sherlock Holmes*, *El campanar de Palma*, *Mai se fa tard si el cor és jove*, *L'eterna qüestió*, *Els hipòcrites*, *Els mentiders*, *Papà ministre*, en català, i *Un negocio de oro*, *Camino adelante*, *Papá Lebonard*, *El ladrón*, *Entre minas* i *Petit café*, en castellà.

□ □ □

CORRESPONDENCIA

A. Belm.: La seva lletra va arribar retrassada, i per lo tant fou impossible atendre els seus desitgs. Segueixi escrivint i no dubti que hi haurà ocasió de complaure'l.—P. A.: S'estàn donant els darrers tocs i no trigarem a donar la data fixa de l'aparició d'aqueix número tant esperat, que sorprendrà agraçosament a tothom.—W. R.: Al cove.—P. R.: No fa per casa.—A. T.: Ens sembla que una altra vegada ja li varem rebutjar els mateixos versos que ara novament ens envia.—S. N.: Es farà lo possible per a deixar-lo satisfet.—J. Ll.: Ja'n parlarem.—A. I.: Així ho esperem; però si no passa d'aquesta manera, insistirem amb fermeza.—S. O.: El seu article és deficient de forma i d'assumpte gastat; i això ens priva de publicar-lo, amb tot i agrair-li la seva bona intenció.—R. B.: No ho cregui.

A. ARTÍS, impressor - Balmes, 54; Barcelona: Telefon 2689

NOTES D'ADMINISTRACIÓ

AQUESTA setmana, en la que's comença trimestre nou per als subscriptors, donem el primer folletí — de 32 pàgines — de la comedia dramàtica en tres actes, original de l'èminent dramaturg IGNASI IGLESIAS

L'ALOSA

obra inèdita de publicació, estrenada en el teatre Principal amb èxit unànim.

Cap periòdic a Catalunya havia pogut oferir als seus llegidors, fins avui, una obra d'importància de l'il·lustre autor de *Les garces*, i si nosaltres ho hem aconseguit ha estat perquè ell ha accedit als nostres precs, desitjosos com estem de que tots els noms gloriosos de la literatura dramàtica catalana figurin en la nostra Biblioteca, cada dia més nodrida, més excel·lent, més important.

Desseguida començarem a alternar amb

L'ALOSA

una altra producció notabilíssima, també inèdita de publicació, altre èxit franc i entusiasta de la nostra escena: la comedia en dos actes

LES ALEGRES COMEDIANTES

original de l'ADRIÀ GUAL, brillant escriptor, il·lustre director de l'Escola Catalana d'Art Dramàtic, en qui avui té posada l'única esperança seva el Teatre de la terra.

Per a quan s'acabin els folletins de **L'Alosa** i **Les alegres comediantes** tenim en cartera dues altres produccions:

PERIANDRE

la forta tragedia de l'AMBROSI CARRIÓN, la traducció castellana de la qual fou estrenada en la darrera temporada del Romea, i

COMEDIA D'AMOR

dos actes den POMPEU CREHUET, que li valgueren un èxit senyaladíssim a l'esser estrenats en el propi Romea.

El trimestre actual, doncs, serà de belles ofrenes als nostres afavoridors, els quals rebràn també el número extraordinari dedicat al gran actor ISCLE SOLER.

Els nous subscriptors deuràn suscriure's per mig any si volen tenir dret an aquest extraordinari.

Els compradors que desitgin tenir enquadrats els volums de CÉRCOL DE FOC i EL CEGO SIMÓ, poden passar per l'Administració, Plaça del Pi, 5, aont, mitjançant l'entrega dels folletins en bon estat i la quantitat de VINT CÈNTIMS per cada obra, se'ls donarán els exemplars corresponents.

Directori de les actrius de teatre català, per a guia d'empresaris i directors de societats particulars.

Abella de Guri (María). Lincoln, 14, baixos; Sant Gervasi.

Alavedra (Adriana). Comte de l'Assalt, 97 bis, 1.er 2.^a

Arqués (Teresa). Urgell, 84, pral., 2.^a

Baró (Antonia). Ronda Sant Antoni, 45, 3.er, 2.^a

Bayona (Mercè). Xuclà, 19, 3.er

Bosch i Sanllehy, Joana. Urgell, 1, 2.^{on}, 2.^a

Bozzo (Joana). Aribau, 135, 1.er, 2.^a

Buxadós (Carme). Valldonzella, 48, 3.er, 1.^a

Campos Vidal (Emiliana, nena). Comte de l'Assalt, núm. 33, 3.er

Daroqui (Mercè). Villarroel, 93, 1.er

Escriu (María). Escudellers, 78, 3.er

Fremont (Elvira). Flors, 5, 3.er

Gelabert (Pepeta, nena). Freixures, 15, 2.^{on}

Gil (Remei). Urgell, 129, entl., lletra B.

Guardia (Aurora). Tapioles, 30, botiga.

Marsal (Dolors). Tallers, 21 i 23, 3.er, 2.^a

Mestres (Ramona). Ponent, 29, 4.^{rt}, 1.^a

Morera (María). Companyia Simó-Raso.

Paricio (Assumpció). Comte Assalt, 143, pral., 2.^a

Parreño (Carme). Vallirana, 24; Sant Gervasi.

Persiva (Pepeta). Salmerón, 215, 3.er, 1.ª; Gracia.

Piqué (Raimonda). Passatge Bernardino, 7, 1.er

Pla (Dolors). Sant Pau, 59, 1.er

Rodríguez (Carme). Diputació, 139, 3.er, 2.^a

Sabater (Adelaida). Provença, 240, 2.^{on}, 2.^a

Vallvé (Antonia). Aragó, 277.

Verdier (Antonia). Flors, 5, 3.er

Totes les actrius que estiguin suscrites a EL TEATRE CATALÀ tenen dret a figurar en aquesta llista. Si hi ha alguna senyora que per oblit no hi estigui consignada, li preguem se serveixi feren-ho present a fi d'incloure-la en el número de la setmana entrant.

Kiosco del Liceu

Rambla del Centre, davant del Liceu

Llibres & Periòdics

Revistes & Diaris

nacionals i estrangers

OBRES QUE'S TROBEN DE VENDA EN NOSTRA ADMINISTRACIÓ
PLAÇA DEL PI, 5 : BARCELONA

UN DICCIONARI CATALÀ PER A TOTHOM
Enciclopedia Moderna Catalana-Fiter

Divulgació de Termes Tècnics, Científics, d'Arts i Oficis :
Antecedents de l'Ordre Històric i Geogràfic : Observacions
Tecnològiques relacionades amb els coneixements Artístics,
Científics i Literaris : Biografies : Un Apèndix comprènent
les Normes Ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans

• • •

VOL TENIR A CASA SEVA un bon
Diccionari Enciclopèdic Català? Compri
l'Enciclopedia Moderna Catalana

===== PREUS =====

Al comptat, 35 pessetes : A plaços, 38 pessetes,
pagades a raó de 5 pessetes mensuals, i fent-se entrega
del llibre el dia que s'abona el primer plaç

CINC VOLUMS EN OCTAU, REL·LIGATS LUXOSAMENT

Prop d'unes 3,000 planes : Presentació esmerada : Planxes amb relleu i or

L'obra s'entrega al subscriptor fent-li present d'un moblet simbòlic per a col·locar-la

**Col·lecció d'obres publicades en els
Suplements de «La Escena Catalana»**

= A 30 CÉNTIMS CADA OBRA =

BESTIA ASSENYALADA

Drama en un acte, dels germans Corominas

LA FORASTERA

Tragi-comèdia en un acte, den Pau Parellada

VINT ANYS DESPRÉS

Comèdia en un acte, den Salvador Bonavía

MAX - KING

Caricatura en un acte, den Josep Burgas

JORDI ERÍN

Epissodi dramàtic en un acte, den Josep Burgas

DE PESCA

Diàlec còmic en un acte, den Pau Parellada

CURA DE CRISTIÀ

Comèdia en un acte, den Roca i Roca i C. Gumà (sense dames)

OBRA NOVA

Cançons de Primavera

Comèdia idíl·lica en un acte, original de
A. DIVÍ PAÑELLA

Preu: 1'50 pessetes

GANGA

VODEVILLS A MEITAT DE PREU!

Pastilles Hércules	1 pta.
Porten res de pago?	1 »
Coralina i Companyia	1 »
Petit i Patot, S. en C.	1 »
El magistrat.	1 »
El viatge del senyor Pons.	1 »

Qualsevolga d'aquestes obres pot demanar-se a Salvador Bonavía, plaça del Pi, 5, Barcelona. Els compradors de fora poden acompanyar l'import en segells de correu de 5, 10 o 15 cts., o bé pel giro postal, recader, e^tc. El certificat, a càrrec del comprador.